

Denizcilik Eğitimi Veren Önlisans Programlarına 3+1 Eğitim Modelinin Uygulanması

The Application of 3+1 Education Model to Maritime Education Associate Degree Programs

Duygu Yıldırım Pekşen
Yalova Üniversitesi
duygu.yildirim@yalova.edu.tr

Alıntılama: Yıldırım Pekşen, D. (2017). Denizcilik eğitimi veren önlisans programlarına 3+1 eğitim modelinin uygulanması. *Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi (UEAD)*, 1(1), 8-18.

Geliş tarihi:
12 Ekim 2017
Kabul tarihi:
16 Kasım 2017

Sorumlu yazar:
Duygu Yıldırım Pekşen
e-posta
duygu.yildirim@yalova.edu.tr

© 2017 UEAD.
Bütün hakları saklıdır.

Öz: Meslek yüksekokulları sektöre nitelikli işgücü yetiştirmesi açısından önemli eğitim kurumlarıdır. Bu özelliği nedeniyle bu kurumlardan mezun olan öğrencilerin mezun olduklarında teorik bilgilerin yanında pratik bilgiye de sahip olması hem öğrenci açısından hem de işveren açısından önem arz etmektedir. Bu nedenle Sakarya Üniversitesi'nde uygulanan 3 dönem okul ortamında ders 1 dönem işletmelerde uygulama dersi sistemi 2016-2017 eğitim öğretim yılı itibarıyla Yalova Meslek Yüksekokulu'nda uygulanmaya başlamıştır. Diğer taraftan, denizcilik eğitimi veren kurumların Uluslararası Denizcilik Örgütü (IMO) tarafından yayınlanan, Gemi adamlarının Eğitimi, Belgelendirilmesi ve Vardiya Standartları Hakkındaki Uluslararası Sözleşmesi (STCW) ve Eğitim Sınav Yönergesinin gereklerini yerine getirmesi vermiş olduğu ehliyet açısından zorunludur. Bu çalışmada SWOT analizi ile uygulamanın denizcilik programları için yarattığı fırsat ve tehditler değerlendirilecektir.

Anahtar kelimeler: *Denizcilik eğitimi, 3+1 eğitim sistemi, Önlisans, SWOT.*

Received:
12 October 2017
Accepted:
16 November 2017

Corresponding author:
Duygu Yıldırım Pekşen
e-mail
duygu.yildirim@yalova.edu.tr

© 2017 UEAD.
All rights reserved.

Abstract: Vocational schools are important educational institutions in terms of supplying sectoral workforce. Due to this main feature, and from the employer's point of view, it is important for the graduates of these institutions to have practical knowledge as well as the theoretical knowledge before they graduate from the university. Because of this reason, new education system (3 semesters at university and 1 semester training system) which was firstly in forced at Sakarya University, have been started to implement in Yalova Vocational School as of 2016-2017 academic year. On the other hand, it is compulsory for the maritime education institutions to apply STCW standards that is published by IMO and Education Exam Regulation in terms of their seafarers' qualifications. In this study, the opportunities and threats of this new education system will be evaluated by SWOT analysis method for the marine program students.

Keywords: *Maritime education, 3+1 education program, associate degree program, SWOT.*

1. Giriş

Meslek yüksekokulları, 4 yarı yıldan oluşan eğitim öğretim programları ile iş dünyasının ihtiyacı olan nitelikli iş gücünü sağlayan veya lisans eğitimi için ilk basamak olan önlisans eğitimi düzeyinde eğitim veren yüksek öğretim kurumları olarak tanımlanmaktadır (2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu). Bu tanımlamadaki nitelikli kelimesinin 3 farklı sözlük anlamı mevcuttur; bir şeye ayırt edici özellik veren, vasıflı, bir şeye nitelik bakımından üstünlük kazandıran, kaliteli ve bir şeyi yapabilme niteliğini ve ustalığını kazanmış olan, kalifiyedir (<http://www.tdk.gov.tr>). Bu tanımlamalardan yola çıktığımızda MYO mezunlarının vasıflı, kaliteli ve kalifiye eleman özelliklerine sahip olması beklenir. Programların mesleğin temelini oluşturan uygun teorik ağırlıklı dersler ve deneyimli öğretim elemanları ile bu gereklerin tamamını karşılayamamaktadır. Teorik bilgiler, uygulamalı dersler ve staj eğitimleriyle desteklendiği takdirde sektörün ihtiyacını karşılayan nitelikli iş gücü kavramı ortaya çıkar. Fakat meslek yüksekokullarının sektörle iş birliği istenilen düzeye ulaşmadığı için eğitim öğretim verilirken sektörün ihtiyaçları ve talepleri çok fazla gözönüne alınamamakta ve öğrencilerin de sektörlerden öğrencilik döneminde faydalanması sağlanamamaktadır. Kamu veya özel kurumlar bazı durumlarda stajyerlere fazlalık gözüyle veya ucuz iş gücü olarak bakmaktadır. Sarıaltın ve Erol (2015), Sakarya Üniversitesinde uygulanan 3+1 sistemi ile ilgili yaptıkları çalışmada, MYO eğitimine yönelik olarak önerilen çözümlerde; iş dünyasıyla işbirliği içerisinde uygulamalı eğitime önem verme, staj sürelerinin uzatılarak etkin şekilde yapılmasını sağlama ve müfredatın iş dünyasının ihtiyaçları göz önüne alınarak güncel tutulmasına dikkat çekmiştir. Sakarya Üniversitesi bünyesindeki Meslek Yüksekokullarında 3 dönemi okulda ders, 1 dönemi işletmelerde tam zamanlı istihdam şeklinde eğitim öğretim vermeye başlanmıştır. Öğrencilerin iş hayatına teorik bilginin yanı sıra pratik bilgiye sahip olarak mezun olmaları hedeflenerek Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin istihdama yönelik yetiştirmeleri sağlanmaktadır. Üniversitenin Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası (SATSO) ile yapmış olduğu iş birliği protokolüyle, öğrenciler teorik bilgilerini, “Mesleki Uygulamalar” dersi adı altında kamu/özel kurum ve kuruluşlarında uygulamalı eğitimle pekiştirme imkânı bulmaktadır. Eğitim öğretim dönemi içinde yapılacak olan mesleki uygulama eğitimi, akademik takvime uygun olarak 3. veya 4. dönem süresince 16 hafta ve tam zamanlı olarak sürdürülmektedir.

3+1 eğitim modeli kapsamındaki 16 haftalık uygulama döneminin zorunlu staj döneminden farkları; akademik takvim dönemi içinde uygulanması, 18 AKTS değerinde “Mesleki Uygulamalar” dersi olarak müfredatta yer alması, öğrencilerin uygulama sürecindeki performansları not olarak değerlendirilmesi ve en az 3 kez sorumlu öğretim elemanları tarafından yerinde denetlenmesidir. Tüm bu özelliklerin, bu modeli diğer staj uygulamalarından farklı ve daha etkin kıldığı düşünülmektedir (Yıldırğan ve diğ., 2016).

Bu çalışmada Yalova Üniversitesi Yalova Meslek Yüksekokulu’na bağlı 12 bölümde Sakarya Üniversitesi’nden örnek alınan 3+1 eğitim sistemi 2016-2017 eğitim öğretim dönemi itibariyle uygulanmaya başlamışlardır. Çalışmanın kapsamına giren bölümler, bu 12 bölümden ikisi olan Ulaştırma Hizmetleri ve Motorlu Araçlar ve Ulaştırma Teknolojileri Bölümleridir. Bu bölümler, müfredatlarını STCW ve Eğitim Sınav Yönergesine uygun olarak hazırlayıp eğitim vermektedirler ve yine bu yönetmelik ve sözleşme ile denetime tabi olmaktadır. Bu eğitim sisteminin denizcilik programları için güçlü ve zayıf yönlerin belirlenmesi ve dış çevreden kaynaklanan fırsat ve tehditlerin saptanarak gerekli önlemlerin veya ek uygulamaların alınması amaçlanmıştır.

2.Kuramsal Çerçeve

2.1. Denizcilik Önlisans Eğitimi

Deniz taşımacılığında gemilerin çoğunlukla uluslararası sefer yapıyor olması; bu sektörde uygulanacak standartların ve kuralların uluslararası sözleşmelere uygun olması sonucunu doğurur. Deniz taşımacılığı sektörü içinde, gerek gemide gerekse karada görev alan insanların eğitimi ve donanımlı olarak mesleklerinin gereklerini yerine getirebilmesini temin edebilmek için dünyanın bir çok ülkesinde uluslararası standartlara uygun bir denizcilik eğitimi verilmektedir. Ülkemizde de her geçen gün sayısı artan denizcilik eğitim kurumları, uluslararası ve ulusal standartları karşılayarak mezun ettikleri öğrencilerin bu sektörde yer almasını sağlamaları ile ülkemizin dünya denizciliğindeki payını büyütmektedirler. Uluslararası Denizcilik Örgütü (IMO), denizcilik eğitiminde kalite gereksinimi nedeniyle gemi adamlarının yetiştirilmesi, geliştirilmesi ve gerekli eğitimleri için uluslararası standartları içeren STCW'95 (Gemi Adamlarının Eğitim, Belgelendirme ve Vardiya Tutma Standartları) konvansiyonunu yayınlamıştır (Pekşen ve diğ., 2015). IMO' nun bir üyesi olan ülkemiz de taraf olunan STCW sözleşmesi kapsamında, 31.07.2002 tarih ve 24832 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Gemiadamları Yönetmeliği ile bu yönetmeliğe bağlı olarak 08.04.2002 tarih ve 483 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Eğitim Sınav Yönergesi hazırlamıştır (Deniz ve diğ., 2015). Denizcilik programları YÖK Kanunu ile belirlenen esaslara ilaveten, bu uluslararası kurallara ve Eğitim Sınav Yönergesinde belirtilen standartlara göre müfredatlarını planlamak zorundadırlar. Bu standartlar taraf olduğumuz Bologna Sözleşmesi ile belirlenmiş olan Avrupa Birliği (AB) yüksek öğretim standartları ile de uyumludur. (Bayer ve diğ., 2015).

Eğitim ve Sınav Yönergesi, gemiadamlarına verilen eğitimlerin ve uygulanacak sınavların asgari gerekleri ile eğitim kurumlarının Gemiadamları Eğitim Bilgi Sisteminde yetkilendirilme şartlarını belirlemektedir. Bu Yönergede belirtilen esaslar, gemiadamlarının yeterlik belgeleri ve sertifikaları için zorunlu olan eğitim ve öğretim ile ilgili en az gerekliliklerdir. Makine ve güverte sınıfı için yeterlilik eğitim gerekleri, gemiadamları eğitimlerine ilişkin müfredat, öğretim elemanı, öğretmen ve eğitimcilerin yeterlikleri, eğitim kurumlarının fiziki imkanları, eğitim tesisleri, araç gereç ve donanım gerekleri, gemiadamları sınav konuları ve başarı esasları, eğitim kurumlarına kayıt kabul, sağlık koşulu, sınıf geçme, açık deniz eğitimi ve mezuniyet esaslarını belirler (Pekşen ve diğ., 2015).

Eğitim kurumlarının ilgili eğitimleri, Gemiadamları Yönetmeliği ve bu yönetmeliğe bağlı Gemiadamları Eğitim ve Sınav Yönergesinde belirtilen koşulları yerine getirdikten sonra, Denizcilik Eğitimi Denetleme ve Kalite Standartları Esasları Hakkında Yönetmelik çerçevesinde denetlenir. Bu denetimden başarı ile geçen eğitim kurumlarına komisyon değerlendirmesi sonrasında kendilerine, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı'na bağlı ilgili genel müdürlükçe eğitim izinleri verilerek eğitime devam etmeleri sağlanır (Deniz ve diğ., 2015).

Yalova Üniversitesi Yalova Meslek Yüksekokulu'nda denizcilik eğitimi veren 2 bölüm altında Deniz ve Liman İşletmeciliği, Yat İşletme ve Yönetimi ve Deniz Ulaştırma ve İşletme programları yer almaktadır. Bu programların müfredatları Eğitim Sınav Yönergesinde belirtilen asgari şartlar ve müfredat baz alınarak hazırlanıp yine bu yönetmelik şartlarını sağlayan öğretim elemanları ile eğitim öğretim faaliyetlerini gerçekleştirmektedir. Öğrenciler mezun olup 'tekniker' sıfatını kazanabilmek için zorunlu 30 iş gününden oluşan 'Endüstriye Dayalı Eğitim' adı verilen stajını tamamlamak zorundadırlar. Kariyerini denizde devam ettirmek isteyen Deniz

Denizcilik Eğitimi Veren Önlisans Programlarına 3+1 Eğitim Modelinin Uygulanması

ve Liman işletmeciliği ve Deniz Ulaştırma ve İşletme programlarının öğrencileri önlisans eğitimlerini tamamlayıp mezuniyet sonrasında, liman seferi dışında çalışan 500 GT'den büyük gemilerde, altı ay köprü üstünde eğitim olmak üzere toplam on iki ay deniz eğitimini onaylanmış bir staj defterine uygun olarak başarı ile tamamladıktan sonra, Yat İşletme ve Yönetimi programından mezun olan ise onbeş metreden daha uzun ticari yatlarda Yat Kaptanı (499 GT) stajyeri olarak toplam altı ay deniz eğitimini, onaylanmış bir staj defterine uygun olarak başarı ile tamamladıktan sonra, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Gemi Adamları Sınav Merkezi (GASM) tarafından yapılan yeterlilik sınavını geçerek ehliyet almaya hak kazanırlar. Aldıkları ehliyet ile yeterliliklerine uygun gemilerde kariyerlerine devam ederler. Denizcilik programlarından mezun olan öğrenciler gemide çalışacağı gibi, liman, tersane, lojistik şirketleri, armatör şirketleri, deniz sigorta şirketleri gibi çok geniş alanlarda çalışırlar. Meslek yüksekokullarından mezun olan bu öğrenciler denizciliğin bu geniş kollarında istihdam edebilecek şekilde yoğun ders programına tabi olmaktadır.

2.2. 3+1 Eğitim Sisteminin Denizcilik Programlarına Uygulanması

Tablo 1 sistemin denizcilik programlarına uygulanması ile programlarda ders çıkarma veya ders azaltma yapılarak güncellenmiş müfredatları özetlemektedir. Deniz ve Liman İşletmeciliği Programı'ndan işletme ağırlıklı dersler kaldırılmak zorunda kalmıştır. Deniz Ulaştırma ve İşletme Programı'ndan hem işletme hem de güverte dersleri kaldırılmıştır.

Tablo 1. Sistemin denizcilik programlarına uygulanması sonucu müfredat değişikliği ve mevcut öğrenci sayısı

<i>Program İşlem</i>	DENİZ VE LİMAN İŞLETMECİLİĞİ	DENİZ ULAŞTIRMA VE İŞLETME	YAT İŞLETME VE YÖNETİMİ
Kaldırılan Dersler	1. Limanlar ve Terminaller 2. Denizcilikte Risk ve Sigorta Yönetimi 3. Denizcilikte İnsan Kaynakları ve İş Güvenliği 4. Genel İşletme 5. Denizcilik Ekonomisi 6. Denizcilik İşletmelerinde Yönetim ve Organizasyon	1. Deniz Ulaştırma Teknolojileri 2. Deniz Örf ve Adetleri 3. Tıbbi İlk Yardım ve Bakım 4. Deniz Ulaştırma İşletmeciliği I 5. Deniz Ulaştırma İşletmeciliği II 6. Gemi Güvenliği ve Klas Kuruluşları 7. Denizcilik İngilizcesi III 8. Göksel Seyir II	1. Temel Bilgi Teknolojileri 2. Denizcilik Ekonomisi
Kredisi Azaltılan Dersler	1. Gemicilik Meteoroloji (1 saat) 2. Lojistik Yönetimi (1 saat) 3. Denizcilik İngilizcesi (3 saat)	1. Vardiya Standartları (1 saat) 2. Denizde Emniyet (1 saat) 3. Deniz Hukuku (0,5 saat) 4. Uluslararası Denizcilik Sözleşmeleri (0,5 saat)	
Yeni Eklenen Dersler		1. Tanker Yük İşlemleri ve Dengesi 2. Deniz İşletmeciliği ve Lojistiği	

Program	Örgün : 50 Öğrenci	Örgün : 45 Öğrenci	Örgün : 50 Öğrenci
Öğrenci Sayısı	2. Öğretim : 50 Öğrenci	2. Öğretim : 45 Öğrenci	2. Öğretim : 40 Öğrenci
	Toplam : 100 Öğrenci	Toplam : 90 Öğrenci	Toplam : 90 Öğrenci

Tablo 2. Öğrencilerin uzun dönem staj yapabilecekleri Yalova'da faaliyet gösteren denizcilik ile ilgili kurumlar (Yalova Lim.Bşk.,2017)

Denizcilik İşletmesi Türü	İşletme Sayısı	Stajyer Kapasitesi (Dönem)
Tersane	25 faal, 20 inşası devam eden tesis mevcut	50
Liman (ISPS Kapsamında)	2 faal, 1 yatırım aşamasında tesis mevcut	4
Feribot Terminali	3 faal tesis mevcut	6
Marina	1 faal tesis mevcut	2
Resmî Kurum	1 adet (Liman Başkanlığı)	2
Acente	3 faal gemi acente firması mevcut	6
Toplam	35	70

Tablo 2'de görüldüğü gibi Yalova genelinde 35 mevcut kurumun toplamda 70 öğrenciyi kadar staj imkanı sağlayabileceği düşünülmektedir fakat staj görmesi gereken öğrenci sayısı ise 280'dir.

3.Yöntem

Araştırmada, SWOT analizi tekniği kullanılmıştır. Kritik başarı faktörlerinin analizi olarak da bilinen SWOT (Bernroider, 2002), iyi strateji geliştirmenin önemli bir adımıdır. İyi bir strateji, ele alınan durumun iç faktörler (üstünlük ve zayıflıklar) ile karşılaşılan dış faktörler (fırsatlar ve tehditler) arasında uygunluk sağlamayı gerektirir (Kurtilla vd., 2000). Oluşturulan matrisde 3+1 sisteminin Deniz Ulaştırma ve İşletme, Deniz ve Liman İşletmeciliği, Yat İşletme ve Yönetimi programları için güçlü ve zayıf yönleri ele alınarak fırsatlar ve tehditler analiz edilmiştir. Tehditlerin fırsata dönüşmesi için önerilerde bulunulmuştur.

Sistem yeni uygulanmaya başlanıp öğrenciler mesleki uygulama dersini henüz almadığı için anket yapılamamıştır. Bu sisteme tabi olmayan fakat 30 iş günü stajını yapan öğrencilerle ve öğretim elemanları ile yüz yüze yapılan görüşmelerden faydalanılmıştır. Ayrıca sistemin uygulandığı Sakarya Üniversitesi tarafından yapılan çalışma sonuçlarından, staj ile ilgili yapılan çalışmalardan güçlü ve zayıf yönlerin belirlenmesinde faydalanılmıştır.

3.1. SWOT Analizi

SWOT Analizi; örgütün başarısı üzerinde kilit role sahip faktörlerin belirlenerek, stratejik kararlara esas teşkil edecek şekilde yorumlanması sürecidir (Songür, 2004). SWOT Analizi, organizasyonun iç ve dış çevresinin değerlendirilmesine imkân sağlayan bir analiz tekniği olup

örgütsel ve çevresel faktörlerin olumlu ve olumsuz yönleriyle incelenmesini içermektedir (Cebecioğlu, 2006).

SWOT Analizinin iç faktörleri güçlü yönler ve zayıf yönlerdir, dış faktörler ise fırsatlar ve tehditler olup şu şekilde tanımlanmaktadır;

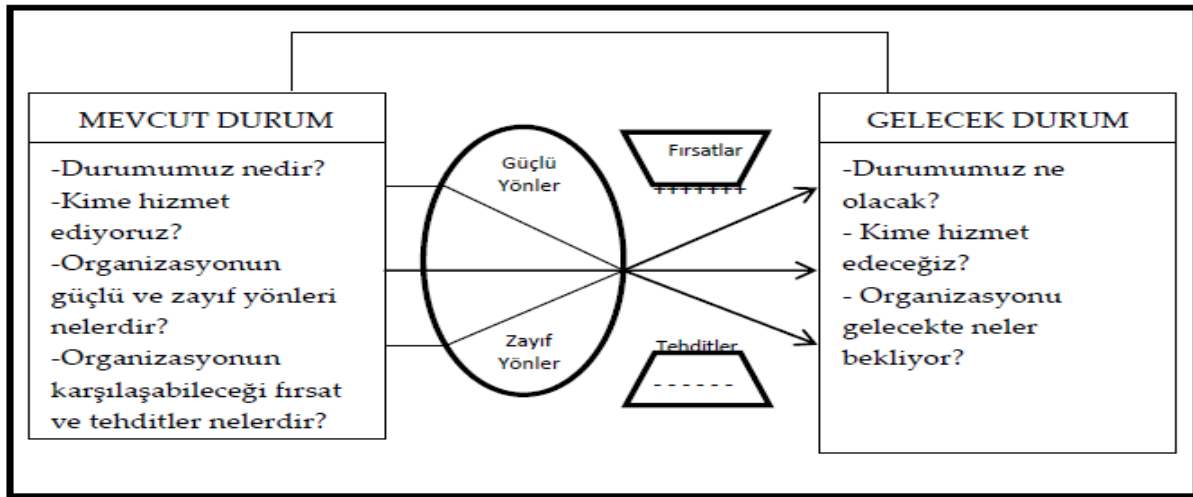
S- Güçlü Yönler (Strength); üstünlük, işletmenin herhangi bir konuda rakiplerine göre daha etkili ve verimli olması hali (Cebecioğlu, 2006) ve işletmenin iç çevresinin analizi sonucunda ortaya çıkartılan, rakiplerine karşı üstünlük sağlayabildiği varlık ve yeteneklerini kapsamaktadır (Ülgen ve Mirze, 2004).

W-Zayıf Yönler (Weaknesses); bir işletme için zayıflık, rakiplerine göre daha az verimli veya etkili olduğu yönleri ve faaliyetleri demektir. (Dinçer, 2004).

O-Fırsatlar (Opportunities); işletmeyi geliştirebilecek, bulunduğu konumdan daha ileriye götürebilecek, ona yarar sağlayabilecek olumlu çevre göstergeleridir.

T-Tehditler (Threats); çevrede oluşan ve işletmenin varlığını sona erdirebilecek veya gelişimini durdurabilecek olumsuz çevre göstergeleridir. Bu olumlu ve olumsuz olası dış çevre göstergeleri işletmenin geleceğini doğrudan veya dolaylı olarak etkileyebilme gücüne sahiptir (Ülgen ve Mirze, 2004).

Şekil 1. SWOT Gözlüğü (Aktan, 1999)

SWOT analizi ile güçlü ve zayıf yönleri tespit edilerek güçlü yönlerin ne şekilde hangi alanlarda kullanılabileceğine dair fikir sahibi olunacak, zayıf yönler güçlendirilmeye çalışılacak, olası fırsatlar en verimli biçimde değerlendirilebilecek, olası tehditlere karşı önlemler alma yoluna gidilebilecektir.

4.Bulgular

Deniz Ulaştırma ve İşletme, Deniz ve Liman İşletmeciliği ve Yat işletme ve Yönetimi programları için eski ve yeni müfredatlar, Gemiadamları Yönetmeliği, Eğitim ve Sınava Yönergesi, STCW ve Yalova şehrinin konumu ve olanakları göz önüne alınarak SWOT analizi yapılmış olup Tablo 3’de özetlenmiştir.

Tablo 3. 3+1 sisteminin denizcilik önlisans programları için SWOT Analizi

Güçlü Yönler

- 16 haftalık süreç olması
- 18 AKTS değerinde Mesleki Uygulamalar dersi adında müfredatta yer alması
- Denetime tabi olması
- Performansa not verilmesi
- Öğrenilen teorik bilginin uygulanma fırsatı elde edilmesiyle bu uzun süreçte teknik beceri kazanılması
- Meslek ile ilgili çalışma koşullarının tanınması
- Sorumluluk duygusu kazanılması
- Öz güven artması
- Takım halinde çalışma becerisi kazanılması
- Yeteneklerin ve eksikliklerin farkına varılması
- İş dünyasıyla erken tanışma ve adaptasyonun erken başlaması
- İşletmedeki yönetim ve iş akışını tanıma fırsatı
- 4 aylık bir iş deneyimine sahip olunması
- Yeni iş başvurularında referans olacak iş dünyasının seçkin insanlarıyla daha fazla zaman geçirilerek tanınma fırsatı ve sosyal ağ kurulması
- Para kazanma hazzı ve mezun olur olunmaz çalışma hayatına atılma isteği
- Staj sürecinde rotasyon yapan öğrenci için sektörü daha iyi tanınması
- Kariyer planlamasının daha gerçekçi yapılması
- Öğrencinin sektörün hangi dalında çalışmak isteyeceğine dair fikir sahibi olması daha bilinçli karar verilmesi
- İş alanındaki teknolojik ve diğer gelişmeleri yerinde ve anında görme fırsatı
- 30 iş gününden oluşan stajlarda tam işe adaptasyon sağlarken sürenin bitmesi ve istenilen amaca ulaşılmaması
- Mezun öğrencilerin en çok yaşadığı sorun olan iş verenlerin iş deneyimi beklentisinin kısa bir süreç olsa da karşılanması
- Bu süreçte edinilen deneyimle kendi yeteneklerine uygun olan iş koluna karar verilmesi
- Ehliyet alarak gemiye çıkmak isteyen öğrenciler için sektörün kara ayağının öğrenilmesi
- Staj sürecinde eksikliklerinin farkına varan öğrencinin iş hayatına atılmadan bunları giderme şansı

Zayıf Yönler

- Bir dönem okulda alınacak eğitimin öğrenci açısından önemli olması
- Ehliyet almak isteyen öğrenciler için hali hazırda 6 ay veya 12 ay staj süresinin olması
- Yoğun olan 120 AKTS den oluşan 4 dönem eğitim öğretim süreci
- Öğrencinin ileride iş hayatında fayda sağlayacak işletme ve güverte derslerin kaldırılması
- GASM tarafından yapılan sınavlara girecek öğrenciler açısından güverte ve İngilizce ders saatinin azaltılması veya dersin kaldırılması
- Yalovanın denizcilik sektörü açısından çok kısıtlı şehir olması ve staj yerinin bu açıdan büyük sorun olması
- Öğrencilerin Yalova dışında staj yapması öğrenci açısından sıkıntı oluşturması
- Yalova dışında staj yapacak öğrencilerin denetimine ilişkin yaşanacak aksaklıklar
- Staj yeri verimsizse öğrencinin bir döneminin boşa gitmesi
- İş yerinin stajyere çok basit işler yaptırması,
- Stajyerin teorik bilgi eksikliği,
- İş yerinin stajyere karşı ilgisiz tutumu,
- Yeterince uygulama becerisi geliştirememesi sorunu
- İngilizce ders saatinin azaltılması
- DGS ile denizcilik lisans programına geçecek öğrenciler için lisans programı içerisinde yer alan açık deniz stajını zaten var olması
- DGS ile denizcilik lisans programına geçecek öğrenciler için ders sayısının azaltılması sonucunda intibak yapılacak ders sayılarının azalmış olması
- Öğrenciler özellikle 3. ve 4. dönemlerde DGS' ye yoğun hazırlık yapmakta olup bu dönemde yoğun iş temposunun bu hazırlığı olumsuz etkilemesi
- Öğrencinin birinci ve ikinci dönemden kaldığı dersi olması ve öğrencinin stajını şehir dışında yapması durumunda öğrenci açısından büyük sıkıntı oluşturup döneminin uzaması
- Karada çalışacak öğrenciler için işletme dersi sayısının azaltılması fakat bu uygulamayla işletme stajı yapma şansı elde etmesi
- Pratik yapma fırsatı veren bu uygulamanın öğrenciye bir dönem de olsa teorik bilgi verilmesini ortadan kaldırması

Fırsatlar

- Üniversite-sektör iş birliğinin oluşması

Tehditler

- Güverte stajyeri cüzdanı verilmeyeceği için
-

-
- Müfredatların sektörün ihtiyaçlarını da baz alınarak güncel tutulması
 - Sektörün daha deneyimli, daha biliçli mezunlarla çalışma fırsatı elde etmesi
 - Sektörün işe alımlardan sonra ön eğitim vermesine gerek kalmaması
 - Nitelikli iş gücü kavramının ortaya çıkması
 - Diğer meslek yüksekokullarından mezun olan öğrenciler arasında rekabet avantajı
 - Denizcilik sektörünün geniş iş kollarında bu uzun sürecin değerlendirilmesi
 - Akademisyenler ve sektör çalışanlarını karşılıklı olarak bilgi ve tecrübe alışverişi
 - Uzun vadede bilinçli mezunlar sayesinde ilke ekonomisi ve kalkınmasına destek sağlanması
 - Öğrencilerin kendilerine uygun olan bölümü deneyimleri sayesinde seçme şansını elde etmesi
 - Mesleki ingilizce öğrenme fırsatı ve ingilizcenin sektör için önemini farkedilmesi
 - Kurumun stajyere bakış açısının bu uzun süreçte değişip öğretme eğiliminin artması
 - Para kazanma hazının elde edilmesiyle çalışma performansının artıp stajın istenilen amaca ulaşmasının sağlanması
 - Görerek ve uygulayarak öğrenmenin daha kolay ve kalıcı olması
- öğrencinin açık deniz stajından faydalanamaması
 - Denizcilik programlarının diğer programlardan farklı olarak müfredatının belirli standartlara uygun olma ve yönetmeliğin gerekleri yerine getirilmesi zorunluluğu
 - Belirli kalite standartlarını yerine getirme zorunluluğu ve denetime tabi olması
 - Yapılan denetlemelerde uygunsuzluk bulunması durumunda ehliyet verme yetkisinin askıya alınması
 - Müfredatın AKTS aşmama durumu ve 3 döneme sıkıştırılması nedeniyle azaltıldığı için öğrencilerin GASM sınavlarındaki başarısını olumsuz etkilemesi
 - GASM sınavlarındaki başarı oranının düşmesi okul için olumsuz imaj sergilemesi
 - Yalova'da staj yapma imkanının mevcut öğrenci kapasitesini karşılamaması
 - Yalova'da staj için üniversite-sanayi işbirliği olmaması
 - Verimsiz geçen süreç öğrencinin sektöre bakış açısını değiştirip okuduğu bölümden soğutması
-

5.Sonuç ve Tartışma

3+1 sisteminde uygulanan mesleki uygulamanın süresinin uzunluğunun öğrenciye uygun seçilmiş kurumlarda stajın faydalarını maksimum düzeyde arttıracaktır. Gemi adamı olarak çalışmak istemeyen kariyerini karada devam ettirmek isteyen öğrenciler açısından fayda sağlayacaktır.

- Denizcilik sektörünün hem kara hem deniz ayağı vardır. Kara ayağı çok farklı ve geniş iş kollarını içerir. Öğrenci bu farklı sektörlerde bu süreyi değerlendirerek kariyeri için sağlam adım atabilir. Mezuniyetten sonra hangi firmalarda iş arayacağını bilir. Kendi yeteneklerine uygun olan iş koluna karar vermiş olduğu için iş başvuru sürecini daha verimli geçirebilir.
- Denizcilik sektörünün uluslararası kimliği sebebiyle yabancı dil bu işin olmazsa olmazıdır. Staj sürecinde öğrenci hem bu gerçekle yüzleşerek iş hayatı yoğunluğuna atılmadan yabancı dil altyapısını güçlendirmek için süresi olacak hem de bu süreçte kurum içerisinde yazışmaları, konuşmaları, belgeleri takip ederek özellikle mesleki ingilizcesini geliştirebilir.
- Staj süresinin 30 iş gününe ilave olarak 16 haftalık daha staj süresi olması öğrencinin iş deneyimini ciddi şekilde arttıracaktır. Stajyer öğrenciler 30 iş gününde tam adaptasyon sağlayıp iş sürecini öğrendiğinde staj süresi sona ermekte olup stajdan beklenen fayda tam olarak alınamamaktadır. 16 haftalık uygulamayla çalıştığı kurumu daha iyi tanıyacak ayrıca şirket içinde veya sektör içinde rotasyon yapma şansı elde ederse bu uzun süreyi

daha iyi değerlendirebilecektir. Öğrenci liman, acente, brokerlık, forwarderlık gibi denizcilikle ilgili olan iş kollarında deneyim sahibi olabilecektir.

- Kurumun bakış açısı stajyere karşı daha olumlu olacaktır. 30 iş günü stajlarında öğrenciye geçici gözle bakan kurumun bu uzun süreçte stajyere öğretme eğilimi artacaktır. Stajyerin de kuruma fayda sağlaması bakımından iş öğretme konusunda daha istekli olacaklardır.
- Öğrenci için daha uzun iş deneyimi olacak, CV sinde bunu belirtebilecek bu süreçte daha çok iş çevresi oluşturabilecek, referans olacak kişiler stajyeri daha iyi tanıyabilecektir.
- Öğrenci bu süreçte para kazanarak para kazanma hazzını elde edecektir bu da öğrencinin çalışma performansını arttırıp stajın istenilen amaca ulaşmasını sağlayacaktır ve mezun olur olmaz çalışma hayatına atılmak isteyecektir.

Diğer yandan,

- Denizcilik programlarının diğer programlardan farklı olarak müfredatının belirli standartlara uygun olma zorunluluğu, Avrupa Denizcilik Güvenlik Ajansı ve Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı yetkilisi ve diğer denizcilik programlarındaki hocalar tarafından denetime tabi olması ve bu denetlemelerde uygunsuzluk alınması durumunda ehliyet verme yetkisinin askıya alınması bu bölümlerde bazı değişiklikler büyük sorunlara yol açabilir.
- Denizcilik programı öğrencilerinin ehliyet alıp gemide çalışmak isteyen yat kaptanlığı öğrencileri için 6 ay yat stajı, vardiya zabıtlığı öğrencileri için 12 ay açık deniz stajı zaten vardır. Bu 16 haftalık süreç ekstra staj süresi oluşturacaktır. Öğrencinin bu dönemde okulda eğitim alması öğrenci açısından daha avantajlı olabilir.
- Denizcilik programlarının müfredatında yukarıda bahsedildiği gibi yönetmeliğin gerekleri yerine getirilmesi zorunludur. Zaten yoğun olan 120 AKTS den oluşan 4 dönem eğitim öğretim sürecinin 3 döneme indirilmesi sorun oluşturabilir.
- Öğrencilerin hem gemi hem karada çalışma olanağı nedeniyle yönetmeliğin gemide çalışacaklar için zorunlu tuttuğu müfredata ek olarak karada çalışmak isteyen öğrenciler için işletme dersleri de müfredata eklenmektedir. Bu uygulama nedeniyle yönetmelikte zorunlu olmayan fakat öğrencinin ileride iş hayatında fayda sağlayacak işletme ağırlıklı dersler kaldırılmak durumunda kalmıştır. Karada çalışacak öğrenciler için işletme dersi azalacak fakat bu uygulamayla işletme stajı yaptırılacaktır. Pratik yapma fırsatı veren bu uygulama öğrenciye teorik bilgi alınmasını ortadan kaldırmaktadır.
- Öğrenciler mezun olduktan sonra Gemiadamları Sınav Merkezi tarafından yapılan sınavlardan başarılı oldukları takdirde ehliyet almaya hak kazanmaktadırlar. Fakat bu uygulamada müfredatın AKTS aşma durumu ve 3 döneme sıkıştırılması nedeniyle azaltıldığı için öğrencilerin GASM sınavlarındaki başarısını olumsuz etkileyebilir. Bu da aynı zamanda okulun başarısı için kötü imaj sergiler.
- DGS ile denizcilik lisans programına geçecek öğrenciler lisans programı içerisinde yer alan açık deniz stajını zaten yapacaklardır. Bu süreç öğrenci için ekstra staj olurken intibak yapılacak ders sayıları azalmakta olup öğrenim süresi uzayacaktır.
- Ehliyetini yükseltmek isteyen veya işletmelerde lisans mezunu olarak çalışmak isteyen öğrenciler özellikle 3. ve 4. dönemlerde DGS' ye yoğun hazırlık yapmaktadırlar. Bu dönemde yoğun iş temposu bu hazırlığı olumsuz etkileyebilir.
- Güverte stajyeri cüzdanı verilmeyeceği için öğrencinin açık deniz stajından sayılmayacak bu da gemiye çıkacak öğrenciler için çok fayda sağlamayacak.

- Staj yeri verimsizse öğrencinin bir dönemi boşa gidecektir. Verimsiz geçen süreç öğrencinin sektöre bakış açısını değiştirip okuduğu bölümden soğutabilir.
- Yalova denizcilik sektörü açısından çok kısıtlı şehirdir. Staj yeri bu açıdan büyük sorun olacaktır. Öğrencilerin Yalova dışında staj yapması öğrenci açısından sıkıntı oluşturabilir. Ayrıca bu uygulamadaki en önemli nokta olan staj yapılacak kurumların üniversite ile işbirliği ve öğrencinin bu süreçte denetlemesi çok mümkün olmayabilir.
- Öğrencinin birinci ve ikinci dönemden dersi olması ve öğrencinin stajını şehir dışında yapması öğrenci açısından büyük sıkıntı oluşturup dönem uzamasına neden olabilir.

Bu sistemle okuyan öğrenciler için Bakanlık tarafından farklı bir uygulama ile güverte stajyeri ehliyeti verilirse öğrenci bu süreçte açık deniz staj yapma hakkına sahip olur. Gemiadamı olarak çalışacak öğrenciler için mevcut zorunlu stajdan bu süre düşebilir ayrıca gemiadamı olarak kariyerine devam etmek istemeyen öğrenciler ise bu süreyi gemide geçirerek sektörün bu ayağını da görüp, uygulayarak öğrenme şansı elde edebilir. Ayrıca stajyerler bu süreçte karada alacağı stajyer ücretinden çok daha fazla ücret elde edebilirler. Bu şekilde staj yeri bulma sıkıntısı, staj yeri konumu gibi sorunlar çözülür, öğrenciyi daha fazla motive edip sistemin tehditlerini oluşturan faktörlerde fırsata dönüşerek sistem öğrenci açısından maksimum fayda sağlamış olur.

Kaynakça

- Aktan, C. C. (1999). *2000'li Yıllarda Yeni Yönetim Teknikleri 2 (Stratejik Yönetim)*. Simge Ofis Matbaacılık.
- Bayer, D., Demirel, E., Koray, M., Büyük, N. (2015). Meslek Yüksekokulları Denizcilik Eğitim Programlarının kalitesinin sağlanması ve gelecekteki ihtiyaçlarını karşılayabilecek şekilde geliştirilmesi, *4th International Vocational Schools Symposium, Yalova*.
- Bernroider, E. (2002). Factors in SWOT Analysis Applied to Micro, Small-toMedium, and Large Software Enterprises: An Austrian Study. *European Management Journal*, 20(5), 562-573.
- Cebecioğlu, C. (2006). *SWOT Analizi ve Bir İşletme Üzerine Uygulama*. Gebze: Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Deniz, B., Yorulmaz, M., Büyük, N. (2015). Uluslararası denizcilik mesleki eğitimi ve Türkiye uygulamalarının değerlendirilmesi, *4th International Vocational Schools Symposium (UMYOS), Yalova*.
- Dinçer, Ö. (2004). *Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Kurtilla, M., Pesonen, M., Kangas, J., & Kajanus, M. (2000). "Utilizing The Analytic Hierarchy Process (AHP) in SWOT Analysis-A Hybrid Method and Its Application to A Forest-Certification Case". *Forest Policy and Economics*, 1, 41-52.
- Sarıaltın, H., Erol, Z. (2015). Meslek Yüksekokulu (MYO) Sektör İşbirliği Bağlamında Bir Mesleki Yükseköğretim Modelinin Analizi (Sakarya Üniversitesi 3+1 Modeli), *Elektronik Mesleki Gelişim Ve Araştırma Dergisi , Özel Sayı*, 73-95.
- Songür, Neşe (2004). Stratejik planlama bilgilendirme ve yönlendirme seminer, *TODAİE*, 1-61.
- Ülgen, H., Mirze, K. (2004). *İşletmelerde Stratejik Yönetim*. İstanbul: Literatür Yayınları.
- Yalova Liman Başkanlığı (2017). 2016 Yılı Brifing Raporu.
- Yıldırgan, R., Taşcıoğlu Baysal, H., Zengin, B. (2016). 3+1 Eğitim Modeli Kapsamında İşletmelerde İstihdam Edilen Turizm Önlisans Öğrencilerinin Mesleğe İlişkin Tutumları: Sakarya Üniversitesi Örneği, *Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 4(1), 101-116.
- Yıldırım Pekşen, D., Alkan, G., Yıldız, M. (2015). Kalite yönetim sisteminin denizcilik eğitimi veren meslek yüksekokulları için analizi ve örnek model çalışması, *4th International Vocational Schools Symposium (UMYOS), Yalova*.

Yıldırım Pekşen (2017)

<http://www.yok.gov.tr>